

STRATEGIA AKADEMII RODZINY

Spis treści

I. Uzasadnienie	3
1. Charakterystyka problemu	3
2. Przyczyny występowania problemu	4
2. Skala występowania problemu.....	6
4. Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów	7
II. Cel wprowadzenia innowacji	8
1. Cele, wskaźniki ich osiągnięcia i źródła weryfikacji.....	8
2. Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji.....	11
III. Opis innowacji, w tym produktu finalnego.....	11
1. Na czym polega innowacja.....	11
2. Komu służy innowacja, grupy docelowe.....	14
3. Warunki niezbędne, żeby innowacja działała właściwie.....	15
4. Efekty zastosowania innowacji	16
5. Elementy składające się na innowację, w tym produkt finalny	17
IV. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego	18
1. Dobór grup.....	18
2. Przebieg testowania	18
3. Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy.....	20
4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania	20
V. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa	21
1. Ocena wyników testowania	21
2. Przeprowadzenie zewnętrznej ewaluacji produktu finalnego.....	21
VI. Strategia upowszechniania.....	23
VII. Strategia włączania do głównego nurtu polityki	28
VIII. Kamienie milowe II etapu projektu.....	30
IX. Analiza ryzyka	31

I. Uzasadnienie

1. Charakterystyka problemu

Współczesna gospodarka, ale i szeroko rozumiane życie społeczne, charakteryzuje się coraz wyższą złożonością, wymagając elastyczności myślenia i działania, innowacyjności, odporności na przeciwieństwa i umiejętności radzenia sobie ze sprzecznymi często wymaganiami i trendami. W efekcie pojawia się jedno z kluczowych wymagań jakim jest ciągle rozwijanie kompetencji – ujęte w doktrynie kształcenia całożyciowego (lifelong learning). Kształcenie się, chociaż potocznie kojarzone przede wszystkim ze szkołą, nie ogranicza się tylko do kształcenia formalnego, ale obejmuje także procesy nieformalne i pozaformalne. Często trudność sprawia rozróżnienie – chociażby kształcenia formalnego i całożyciowego w odniesieniu do dorosłych studentów.

Jedną z cech współczesności jest więc wymaganie doksztalcenia się – uzupełniania, pogłębiania, a czasem całkowitej zmiany kwalifikacji i kompetencji, związane przede wszystkim z wymogami rynku pracy.

Silne i dobitne podnoszenie znaczenia problemów gospodarczych, przy niekwestionowanym wpływie sytuacji gospodarczej – a z jednostkowego punktu widzenia – sytuacji zawodowej – na społeczeństwo, grupy społeczne i jednostki, prowadzi do spoglądania na kwestie kształcenia niemal wyłącznie przez pryzmat podporządkowania jego efektów sukcesowi zawodowemu. Można wskazywać zatem na instrumentalną orientację kształcenia, którego efektywność i trafność mierzona jest odniesieniem do rynku pracy i sukcesu na nim. Uczy się zatem młodych ludzi przedsiębiorczości (w ramach kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych, często także w ramach studiów wyższych), młodym dorosłym oferuje się kursy i szkolenia zawodowe, bezrobotnych i biernych zawodowo intensywnie doksztalcą widząc w tym działaniu szansę na ich aktywizację zawodową i tylko seniorom w wieku poprodukcyjnym oferuje się przede wszystkim kształcenie ukierunkowane na samorozwój. Tymczasem poza refleksją edukacyjną pozostaje arcyważny obszar życia społecznego czyli rodzina i relacje interpersonalne w rodzinie. Problem jest podnoszony – liczne doniesienia medialne, ale i naukowe opracowania wskazują na kryzys rodziny (np. T.Szlendak, Socjologia rodziny czy K.Szafraniec, Młodzi 2011), narastające problemy demograficzne i nasilające się patologie społeczne, których podłożem są problemy w relacjach rodzinnych. Owszem, realizuje się w ramach kształcenia formalnego zajęcia z przygotowania do życia w rodzinie, Polska ma też wyjątkowo wysoki odsetek studentów i absolwentów pedagogiki i innych kierunków społecznych –

można sądzić, że za ich pośrednictwem dokonuje się transmisja wiedzy o regułach życia społecznego, relacjach i interakcjach, wychowaniu itp. do szerokiej praktyki społecznej, ale nie zmienia to faktu, że rodzina w Polsce, choć wskazywana jako ważna i kluczowa wartość, miara sukcesu życiowego, nie ma się dobrze.

Dwa przywołane zjawiska społeczne – z jednej strony niska gotowość do kształcenia ustawicznego, przy jego jednoczesnym nakierowaniu przede wszystkim na rynek pracy, z drugiej zaś problemy życia rodzinnego, często wynikające z braku kompetencji np. w rozwiązywaniu konfliktów, komunikacji czy akceptacji zmian, stanowią główne ramy obejmujące problem, którego proponowanym rozwiązaniem jest model „Akademii rodziny”. Problemem tym jest brak modelu kompleksowego kształcenia ustawicznego nakierowanego na rozwój kompetencji rodzinnych. Brak ten występuje przy tym po obu stronach relacji tzn. z jednej strony jest to brak lub niedobór popytu, związany z brakiem świadomości potrzeby takiego kształcenia i brakiem gotowości do podejmowania działań kształcenia ustawicznego, z drugiej strony – jest to brak oferty ze strony jednostek edukacyjnych, przede wszystkim szkół wyższych.

2. Przyczyny występowania problemu

Jak wskazano, przyczyny leżą po obu stronach – jeśli relację edukacyjną potraktować jak wymianę, to i po stronie popytu i podaży. Trzecia strona to kwestia schematów wsparcia kierowanego przez różnego rodzaju instytucje do rodziny.

Przeprowadzona analiza modeli działalności szkół wyższych na rzecz uczenia się przez całe życie (raport ten stanowi część produktu finalnego) wykazała istnienie szeregu aktywności w zakresie edukacji formalnej (przede wszystkim studia wyższe i podyplomowe, ale także gimnazja i licea akademickie), pozaformalnej (kursy, uniwersytety dziecięce i młodzieżowe, uniwersytety trzeciego wieku i uniwersytety otwarte) oraz nieformalnej (kultura studencka, popularyzacja nauki czy przedsiębiorczość akademicka). Jednak bogactwo form, choć daje szansę na różnorodność rozwiązań, nie ma charakteru synergicznego i kompleksowego – wymieniane obszary traktowane są rozłącznie, wyłącznie jako „szeroka oferta”, a nie jako zestaw uzupełniających się możliwości, których elastyczne połączenie umożliwi rozwijanie i wspieranie postaw i motywacji do uczenia się przez całe życie.

Należy przy tym zauważyć – analizując nadal przyczyny leżące po stronie podażowej – że:

- w wielu przypadkach poszerzanie oferty kształcenia jest raczej reakcją na stagnację czy regres w rozwoju edukacji formalnej, związany z niżem demograficznym i zakończeniem boomu edukacyjnego w szkolnictwie wyższym;
- znacząca część oferty – przede wszystkim kształcenia formalnego, ale i chociażby kursów – ukierunkowana jest na kształcenie przygotowujące do pracy zawodowej. Wymuszają to zresztą stawiane uczelniom wymagania śledzenia losów absolwentów i rankingi, w których niebagatelną rolę mają chociażby różne formy oceniania przydatności absolwentów jako pracowników dokonywane przez pracodawców czy wskaźniki bezrobocia wśród absolwentów poszczególnych kierunków.

Można zatem stwierdzić, że po stronie podażowej istotną przyczyną jest brak dostępnej oferty kształcenia skierowanej do różnych kategorii potencjalnych słuchaczy, obejmującej ich kompleksowo i jednocześnie – skierowanej na kompetencje związane z życiem osobistym, a nie zawodowym.

Po stronie popytowej warto wskazać na niską gotowość Polaków do kształcenia się. Przeprowadzone w I etapie projektu badania własne wskazują, że także wśród potencjalnych odbiorców dominuje spoglądanie na własne kształcenie poprzez pryzmat kariery zawodowej – uczestnicy wywiadów zogniskowanych wskazują, że podejmując decyzje o kształceniu kierują się przydatnością kursów na rynku pracy – a jednocześnie wyraźnie zauważają, że mają zbyt mało czasu dla swoich rodzin i że można współcześnie mówić o kryzysie rodziny.

Trzeci istotny czynnik obejmuje praktyki instytucji i organizacji, których rolą jest pomoc i wsparcie rodziny. Ich działania sprofilowane są na grupy ryzyka, zagrożonych lub już dotkniętych patologią społeczną. W efekcie wiele inicjatyw nie trafia do rodzin, które samodzielnie zmagają się z trudnościami w swoim funkcjonowaniu – czy to wynikającymi z nieprzygotowania ich członków do zmieniających się zgodnie z wewnętrzną dynamiką rozwoju rodziny, warunków i wymagań (zmiany ról, narodzenie dziecka, wzajemne znudzenie partnerów...), czy to wynikających z czynników zewnętrznych (np. bezrobocie albo konieczność migracji zarobkowej, rosnące wymogi pracodawcy...). Inne oddziaływania – podobnie jak oddziaływania instytucji – są nieefektywne w odniesieniu do „normalnych” rodzin stających przed problemami czy w odniesieniu do młodych ludzi podejmujących decyzję o wejściu w związek lub o skierowaniu całej swojej uwagi na karierę zawodową (badania własne ujawniły, że właśnie niestabilność i niesamodzielność finansowa jest

główną przyczyną opóźniania decyzji małżeńskich i rodzicielskich, że kierując się zamiarem podejmowania odpowiedzialnych decyzji młodzi ludzie czekają z decyzjami życiowymi do chwili, gdy będą stabilni finansowo – ten moment nadchodzi jednak coraz później). Wśród owych innych oddziaływań wymienić można:

- programy kształcenia w zakresie przygotowania do małżeństwa, jakimi objęta jest młodzież szkolna - jednak program kształcenia w zakresie przygotowania do życia w rodzinie jest powszechnie krytykowany, poddawane są pod wątpliwość również kompetencje wychowawców prowadzących te zajęcia
- media masowe, jednak ich uwaga skierowana jest przede wszystkim na programy interwencyjne lub analizujące sytuację szkodliwą, nie uwzględnia zaś sytuacji rodzin niepatologicznych, względnie prawidłowo jeszcze funkcjonujących, które rozstrzygając swoje problemy działają przede wszystkim na zasadzie metody prób i błędów lub intuicji
- poradnie pedagogiczno-psychologiczne, które pełnią funkcję głównie diagnostyczną lub krótkoterminowo interwencyjną
- terapia rodzin lub małżeństw, jednak głównie jest ona wysokoodpłatna, bardziej dla związków już zmagających się z problemami, nie realizuje funkcji profilaktycznych.

2. Skala występowania problemu

Odnosząc się do kwestii gotowości do kształcenia ustawicznego należy wskazać, że o ile w 2009 roku udział mieszkańców Unii Europejskiej w systemie kształcenia dorosłych wynosił 9,3%, to w Polsce zaledwie 4,7%. Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ogólnej liczbie ludności w tym wieku wskazuje zatem, że niespełna co 10 mieszkańiec UE w roku 2009 korzystał z jakichkolwiek działań edukacyjno-szkoleniowych. Na tym tle Polska znalazła się na samym końcu rankingu, na pozycji 21, z wartością wskaźnika ogółem 4,5%. Bardziej szczegółowa analiza udziału osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ogólnej liczbie ludności w tym wieku wskazuje, że każdorazowo to kobiety częściej uczestniczą w procesie kształcenia ustawicznego aniżeli mężczyźni (E.Roszko, Kształcenie ustawiczne w Polsce i w Europie).

Z drugiej strony nie ulega wątpliwości narastanie problemów z trwałością rodzin i dziećmi. Za T.Szlendakiem (Socjologia rodziny), raportem K.Szafraniec (Młodzi 2011) i wynikami BAEL wymienić można najczęściej spotykane w tym obszarze kwestie problemowe. Są to: wzrost liczby

rozwodów, co trzeci rozwód poniżej 35 r.ż., wielość i tymczasowość związków ludzi młodych, późne małżeństwo, późne rodzicielstwo, ujemny przyrost naturalny, napięcia związane z kwestiami ekonomicznymi, trudności w zakresie work life balance, dylematy wyborów: macierzyństwo a wykształcenie czy macierzyństwo a kariera zawodowa. Badania własne, zrealizowane metodą ilościową (ankiety audytoryjne skierowane do studentów i nie-studentów z otoczenia uczelni) wskazują chociażby, że osoby wychowujące dzieci w większości przypadków deklarują niedobory czasu poświęcanego dzieciom, wynikające z dużego obciążenia pracą zawodową i że oczekują wsparcia w postaci kształcenia w zakresie komunikacji, rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie ze stresem.

4. Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów

Konsekwencją zidentyfikowanych problemów są między innymi:

- brak kompleksowego rozwiązania dopasowanego do potrzeb różnych grup odbiorców tj. osób w różnej sytuacji rodzinnej, potrzebujących rozwoju własnych kompetencji rodzinnych, interakcyjnych i komunikacyjnych i gotowych do podjęcia kształcenia ustawicznego – niezależnie od ich wieku i poziomu wykształcenia;

- występowanie licznych problemów, które nie mają jeszcze charakteru patologii, ale które są dostrzegane jako bariery harmonijnego rozwoju rodziny i potencjalne czynniki jej rozbitcia – badania własne (zogniskowane wywiady grupowe) pozwalają wymienić przede wszystkim niedobory poczucia wspólnoty i bezpieczeństwa, bliskości i dobrej komunikacji w rodzinie;
- - występowanie luki w oddziaływaniach profilaktycznych – działania instytucji i organizacji nakierowane są bowiem przede wszystkim na interwencję i korektę, a przekaz mediów jest niejednoznaczny i raczej postrzegany jako podsycający zainteresowanie patologią niż wskazujący dobre wzorce (ponownie – wskazują na to wypowiedzi uczestników badań własnych);
- występowanie luki w ofercie kształceniowej w zakresie tematyki i metod tzn. podnoszącej kompetencje rodzinne (interakcyjne, komunikacyjne, zarządzania czasem, konfliktem, budżetem domowym, budowania równowagi praca-życie, wychowania dzieci, itp.) i jednocześnie wykorzystującej metody aktywizujące, umożliwiające bezpośrednią interakcję z prowadzącym i z innymi uczestnikami (badania własne pokazują, że w odniesieniu do metod

kształcenia w ramach kształcenia ustawicznego oczekiwane są przede wszystkim zajęcia praktyczne, warsztaty, dyskusje, spotkania z „ciekawymi ludźmi” czy studia przypadków).

II. Cel wprowadzenia innowacji

1. Cele, wskaźniki ich osiągnięcia i źródła weryfikacji

Przystawione cele są zgodne z celami założonymi we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu. Obejmują one jeden cel główny i trzy cele szczegółowe.

Cel główny projektu: opracowanie innowacyjnego modelu kształcenia ustawicznego – Akademii Rodziny, jako narzędzia zmierzającego do zniwelowania problemu braku integracji funkcjonujących modeli kształcenia ustawicznego oraz wdrożenie go do praktyki akademickiej.

Cele szczegółowe:

1. Diagnoza wśród przedstawicieli społeczeństwa akademickiego i pozaakademickiego zainteresowania kształceniem ustawicznym w obszarze problematyki rodziny jako modelu proponowanego przez uczelnie wyższe
2. Udostępnienie innowacyjnego narzędzia kształcenia ustawicznego dla przedstawicieli społeczeństwa akademickiego i pozaakademickiego
3. Wdrożenie innowacyjnego modelu kształcenia ustawicznego – Akademii Rodziny – wśród minimum 5 uczelni wyższych

Pełna realizacja celów zostanie osiągnięta a pełen sukces potwierdzony, jeśli po zakończonym procesie włączania produktu finalnego zaistnieją następujące okoliczności:

- uczelnie wyższe i jednostki oraz organizacje wspierające rodzinę poznają model „Akademii rodziny”
- minimum 5 uczelni wyższych zadeklaruje wdrożenie do praktyki kształcenie ustawiczne nastawione na rozwój kompetencji rodzinnych zgodnie z modelem „Akademii rodziny”;
- potencjalni odbiorcy – uczestnicy szkoleń i oraz użytkownicy - przedstawiciele instytucji mogących realizować zaplanowane kształcenie ustawiczne zapoznają się z założeniami szkoleń zaprojektowanymi w ramach „Akademii rodziny”,

- odbiorcy – uczestnicy szkoleń w ramach każdej ze ścieżek podstawowych poznają założenia, treści i metody kształcenia ustawicznego dedykowanego rozwojowi kompetencji rodzinnych, a przynajmniej 70% dostrzeże ich pozytywny wpływ na ich kompetencje w zakresie życia rodzinnego.

Sposób weryfikacji celów projektu:

Cel	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość docelowa wskaźnika	Sposób pomiaru i źródła weryfikacji
Główny: opracowanie innowacyjnego modelu kształcenia ustawicznego – Akademii Rodziny, jako narzędzia zmierzającego do zniwelowania problemu braku integracji funkcjonujących modeli kształcenia ustawicznego oraz wdrożenie go do praktyki akademickiej.	Przetestowany i zwalidowany model kształcenia ustawicznego „Akademii rodziny”	1	Źródła pomiaru: - wyniki testowania – raport prezentujący wyniki ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród odbiorców-testerów - wyniki ewaluacji zewnętrznej – raport z ewaluacji zewnętrznej - protokół zmian wprowadzonych do produktu w oparciu o wyniki testowania (informacje zwrotne od testerów i prowadzących zajęcia oraz wskazania i rekomendacje ewaluatora zewnętrznego) Sposób pomiaru: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.
1. Diagnoza wśród przedstawicieli społeczeństwa akademickiego i pozaakademickiego zainteresowania kształceniem ustawicznym w obszarze problematyki	Raport z badań wśród studentów i osób z otoczenia uczelni	2	Źródła pomiaru: - raport z badań zrealizowanych w I kwartale 2013 roku (w etapie I projektu) - raport z badań zrealizowanych w IV kwartale 2013 roku (w II etapie projektu) Sposób: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.

rodziny jako modelu proponowanego przez uczelnie wyższe	Opracowanie i wykorzystanie narzędzi badawczych	3	Źródła pomiaru: - przedłożone w postaci załącznika do raportu skonstruowane narzędzia badań (2 kwestionariusze wywiadów audytoryjnych, scenariusz zogniskowanych wywiadów grupowych) Sposób: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.
2. Udostępnienie innowacyjnego narzędzia kształcenia ustawicznego dla przedstawicieli społeczeństwa akademickiego i pozaakademickiego	Innowacyjne programy zajęć w ramach ścieżek podstawowych i uzupełniających	18	Źródła pomiaru: - protokoły odbioru programów Sposób: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.
	Innowacyjne programy szkoleń skierowanych do wykładowców	1	Źródła pomiaru: - protokoły odbioru programów Sposób: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.
	Opis modelu (produkt finalny) opublikowany w postaci książki tradycyjnej i elektronicznej	1	Źródła pomiaru: - protokoły odbioru książki z drukarni - egzemplarze książki - elektroniczna wersja książki zarchiwizowana na stronie www projektu Sposób: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.
	Konferencje i seminaria omawiające model „Akademii rodziny” i jego składowe oraz umożliwiające dyskusję	3 (konferencje) 10 (seminaria)	Źródła pomiaru: - programy konferencji - sprawozdania z konferencji - listy uczestników konferencji - programy seminariów - sprawozdania z seminariów

			- listy uczestników seminariów Sposób: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.
3. Wdrożenie innowacyjnego modelu kształcenia ustawicznego – Akademii Rodziny	Deklaracje wdrożenia modelu do praktyki akademickiej	5	Źródła pomiaru: - złożone deklaracje przedstawicieli uczelni wyższych Sposób: Mierzony przez zespół projektowy w oparciu o wskazane wyżej dokumenty.

2. Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji

Pożądanym stanem docelowym będzie zatem osiągnięcie sytuacji, w której wśród podmiotów działających w zakresie kształcenia dorosłych upowszechni się wiedza na temat innowacyjnego modelu kształcenia ustawicznego z kształceniem skierowanym do szerokich grup odbiorców i nakierowanym na rozwój kompetencji rodzinnych. Ponadto upowszechnienie informacji o modelu i możliwym dzięki niemu innowacyjnym wsparciu o charakterze profilaktycznym skierowanym do osób dorosłych z różnych grup wiekowych wśród jednostek i organizacji wsparcia rodziny zwiększy ich wiedzę i gotowość do wspierania w swojej działalności profilaktycznej i informacyjnej innowacyjnej formy profilaktyki jaką jest kształcenie ustawiczne.

III. Opis innowacji, w tym produktu finalnego

1. Na czym polega innowacja

Opracowana i testowana metoda charakteryzuje się innowacyjnością w trzech zakresach:

- I. grupy docelowej
- II. problemu
- III. instrumentów wsparcia

I. Innowacyjność w odniesieniu do grupy docelowej można opisać w następujących aspektach:

I.1. osoby wykształcone, aktywne zawodowo, nie zagrożone wykluczeniem społecznym są w działalności większości instytucji i organizacji czy ogólniej w polityce społecznej państwa niedostrzegane, marginalizowane lub pomijane – są bowiem postrzegane jako osoby, które nie potrzebują zinstytucjonalizowanego wsparcia i które ze swoimi osobistymi problemami radzą sobie lub mogą sobie radzić samodzielnie. Częściowo jest to także przejaw przekonania, że sprawy relacji osobistych i rodziny nie wymagają specjalnych kształtowanych przez dedykowane szkolenia, kompetencji – opierają się bowiem na wiedzy i umiejętnościach „oczywistych” czy „naturalnych”, ukształtowanych w procesie wychowania i kształcenia ogólnego. W efekcie osoby wykształcone, aktywne zawodowo i ogólnie z punktu widzenia instytucji pomocowych nie-problemowe, pozostają bez wsparcia w odniesieniu do życia rodzinnego i kształtowania relacji rodzinnych. Innowacyjność modelu „Akademii rodziny” obejmuje objęcie oddziaływaniami kształceniowym i profilaktycznym osób, które w większości projektów interwencji społecznej są pomijane.

I.2. osoby wykształcone i gotowe do dalszego kształcenia się to jednocześnie przedstawiciele najbardziej aktywnej, napędzającej zmiany społeczne i gospodarcze, warstwy społecznej – kierowanie do nich oddziaływań o charakterze wspierającym rozwój osobisty i kształcenie ustawiczne wiąże się z wykorzystywaniem przez nich nabytych kompetencji w szerokim zakresie ich społecznego funkcjonowania, co w konsekwencji podnosić będzie jakość życia nie tylko ich, ale i ich szeroko rozumianego otoczenia. Innowacyjność modelu „Akademii rodziny” wiąże się ze wspieraniem osób, które mogą stanowić załączek pozytywnych zmian społecznych w ich otoczeniu.

I.3. osoby objęte wsparciem dzięki zwiększeniu swoich kompetencji będą mogły w bardziej odpowiedzialny i trwały sposób kształtować swoje życie osobiste i rodzinne, co pozwoli im na budowanie silnych, umiejętnie zarządzających swoim potencjałem i opartych na trwałych podstawach, rodzin. Silne i trwałe rodziny, zdolne do zapewniania wysokiej jakości życia swoim członkom i do międzypokoleniowej transmisji gromadzonego kapitału kulturowego są podstawą trwałego rozwoju społecznego i gospodarczego. Innowacyjność modelu „Akademii rodziny” wiąże się ze skupieniem uwagi na profilaktyce i promowaniu z jednej strony – rozwoju kompetencji niezbędnych dla utrzymywania trwałości rodzin, z drugiej zaś na kształtowaniu postaw gotowości do kształcenia ustawicznego.

I.4. objęcie oddziaływaniem szerokiej i zróżnicowanej grupy odbiorców, bez ich grupowania wg kryteriów demograficznych (płci, wieku, miejsca zamieszkania czy poziomu wykształcenia), a jedynie wg umiejscowienia w cyklu życia rodziny (co determinuje zakres zainteresowań tematyką szkoleń) umożliwi konsolidację oddziaływań, tj. całościowe wsparcie odbiorców bez wprowadzania podziałów. Dodatkowym efektem jest umożliwienie dzielenia się odbiorców w trakcie uczestnictwa w zajęciach swoją wiedzą i doświadczeniami, możliwe dzięki stosowaniu metod aktywizujących. Innowacyjność modelu „Akademii rodziny” ma więc zakres konsolidacji oddziaływań, różnorodności odbiorców i otwierania pola dla oddolności i wymiany, a nie tylko biernej absorpcji przekazywanych treści.

II. Innowacyjność w odniesieniu do problemu

Innowacyjność w tym zakresie wiąże się z jednoczesnym objęciem wsparciem dwóch kluczowych dla rozwoju społecznego Polski problemów:

II.1. poziomu aktywności Polaków w zakresie kształcenia ustawicznego – poziom ten jest bardzo niski, szczególnie jeśli rozpatrywać go na tle sytuacji w innych krajach Europy i na tle oczekiwań związanych z gospodarką opartą na wiedzy, elastycznością i innowacyjnością. Innowacyjność modelu „Akademii rodziny” wiąże się ze zwiększaniem aktywności i zaangażowania w kształcenie ustawiczne skierowane na rozwój osobisty zróżnicowanych kategorii odbiorców, także tych, którzy w sytuacji, w jakiej się znajdują, nie dostrzegają konieczności czy potrzeby kształcenia ustawicznego w odniesieniu do aktywności zawodowej.

II.2. kondycji rodziny w Polsce – z jednej strony wysoko cenionej, z drugiej borykającej się z licznymi problemami mającymi źródło w jednostce i w relacjach pomiędzy członkami rodziny. Wymienić można chociażby kwestie trudności wyboru partnera życiowego, rozwiązywania problemów i kryzysów w związku, stałości uczuć, sytuacji finansowej, zachowania równowagi pomiędzy samorealizacją a życiem rodzinnym oraz pracą i życiem rodzinnym, wychowania i transmisji wartości. Te liczne i różnorodne problemy w wymiarze makrospołecznym przekładają się na obniżenie trwałości związków, zmniejszającą się dietność czy opóźnione wchodzenie w role rodzicielskie. Innowacyjność modelu „Akademii rodziny” wiąże się z kształtowaniem całościowego

programu edukacyjnego wspierania rodziny, umożliwiającego profilaktykę problemów, z jakimi borykają się współcześnie rodziny i jednostki.

III. Innowacyjność w zakresie instrumentów wsparcia

Innowacyjność w zakresie wykorzystywanych w modelu „Akademii rodziny” instrumentów wsparcia wiąże się z następującymi aspektami:

III.1. kształcenie jako profilaktyka – rozwijanie kompetencji odbiorców dedykowane jest ich samorozwojowi, ale jednocześnie ma formę profilaktyki problemów rodziny, zanim wymagane będzie wsparcie o charakterze interwencji. Program kształcenia objęty ścieżkami podstawowymi i uzupełniającymi uwzględnia różnorodność potrzeb osób znajdujących się różnej sytuacji, na różnych etapach cyklu życia rodziny. Model „Akademii rodziny” jest innowacyjny w zakresie wspierania odbiorców w sposób kompleksowy i dopasowany do ich potrzeb, przy jednoczesnym zachowaniu cech uniwersalności i możliwości zastosowania w dowolnej lokalizacji.

III.2. kształcenie jako oddziaływanie społeczne i kulturowe szkoły wyższej – ten aspekt modelu odwołuje się do tradycji szkolnictwa wyższego, jednym z misji którego jest rozwiązywanie ważkich problemów społecznych i gospodarczych i jednocześnie nawiązuje do współczesnych wymagań kształcenia słuchaczy nietradycyjnych i nieukierunkowanych na kształcenie zawodowe. Model „Akademii rodziny” w innowacyjny sposób łączy wielowiekowe tradycje uniwersytetów współkształtujących życie społeczne i kulturalne oraz współczesne dążenia do rozszerzenia szkolnictwa wyższego o działania i oferty skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych nastawionych na samorozwój i seniorów.

2. Komu służy innowacja, grupy docelowe

Grupy docelowe:

I. na etapie testowania:

- 80 uczestników/czek zajęć w ramach ścieżek podstawowych i uzupełniających

- prowadzący zajęcia (wykładowcy, trenerzy, prelegenci) w ramach ścieżek podstawowych i uzupełniających

II. na etapie upowszechniania:

- potencjalni odbiorcy kształcenia ustawicznego nastawionego na rozwój kompetencji osobistych
- przedstawiciele i pracownicy uczelni wyższych i innych podmiotów edukacyjnych, mogących wdrażać kształcenie w ramach modelu
- przedstawiciele i pracownicy instytucji i organizacji wspierania rodziny

III. po wdrożeniu przetestowanego modelu - kategorie osób, które będą odbiorcami oddziaływań w schemacie opisanym modelem „Akademii rodziny” to:

- osoby młode, dopiero rozważające wstąpienie w stały związek, w tym – w związek małżeński;
- członkowie rodzin oczekujących dzieci;
- małżonkowie starający się uzyskać wsparcie w radzeniu sobie ze swoimi problemami i dylematami;
- rodzice dzieci w różnym wieku, łącznie z rodzicami dzieci wkraczających w dorosłość;
- rodzice, którzy chcą poprawić relacje ze swoimi dorosłymi dziećmi (seniorzy);
- dorośli, którzy chcą poprawić relacje ze swoimi rodzicami (seniorami).

3. Warunki niezbędne, żeby innowacja działała właściwie

Warunki jakie muszą zostać spełnione, aby innowacja działała właściwie są następujące:

- prowadzący zajęcia muszą aktywnie uczestniczyć w monitorowaniu kształcenia się odbiorców i aktywnie współpracować w ramach platformy e-learningowej, umożliwiając w ten sposób weryfikację i korektę metod i treści zajęć zaprojektowanych i testowanych w ramach ścieżek podstawowych i uzupełniających
- 80 odbiorców – uczestników szkoleń w ramach ścieżek podstawowych i uzupełniających w trakcie testowania musi efektywnie i aktywnie uczestniczyć w zajęciach przekazując informacje zwrotne umożliwiające korektę finalnych wersji produktu – przede wszystkim scenariuszy zajęć
- produkt finalny – model „Akademii rodziny” musi zostać zwalidowany
- produkt finalny – model „Akademii rodziny” musi zostać skutecznie upowszechniony

- produkt finalny – model „Akademii rodziny” musi zostać włączony do działalności uczelni wyższych jako przedstawicieli grupy podmiotów zaangażowanych w kształcenie ustawiczne
- podejście do profilaktyki problemów rodziny i wsparcia rodziny, którego wyrazem jest produkt finalny – model „Akademii rodziny” musi zostać zaakceptowane przez jednostki i organizacje działające na rzecz wsparcia rodziny
- niezbędne jest zwiększenie zainteresowania i akceptacji wśród społeczeństwa dla kształcenia ustawicznego
- niezbędne jest zwiększenie zainteresowania i akceptacji społecznej dla profilaktyki problemów rodzinnych i zmiana wizerunku osób poszukujących sposobów rozwinięcia swoich kompetencji osobistych i społecznych w odniesieniu do rodziny, poszukujących wsparcia dla własnych problemów

4. Efekty zastosowania innowacji

Efektami zastosowania innowacji będą:

- nowa metoda, w tym zestaw programów kształcenia i szkoleń dla prowadzących, skonsolidowany w postaci modelu „Akademii rodziny”
- poszerzenie oferty edukacyjnej współpracujących uczelni o nowy zestaw szkoleń zebranych w modelu „Akademii rodziny”
- zwiększenie zakresu oddziaływania społecznego i kulturalnego uczelni, które podejmą wdrożenie modelu „Akademii rodziny” do własnych praktyk
- upowszechnienie wiedzy o celowości i wartościowości kształcenia ustawicznego nakierowanego na rozwój kompetencji rodzinnych wśród odbiorców bardzo zróżnicowanych kategorii wiekowych
- upowszechnienie wiedzy o celowości poszukiwania wiedzy i wsparcia dla problemów i dylematów życia rodzinnego
- 80 odbiorców-testerów, którzy zdobyte w procesach kształcenia w ramach testowania modelu wiedzę i kompetencje, przeniosą na praktykę swojego życia, poprawiając jego jakość

5. Elementy składające się na innowację, w tym produkt finalny

Produkt finalny przyjmie formę publikacji (książka elektroniczna w formie PDF oraz książka „papierowa” – wydana w sposób tradycyjny i uzupełniona płytą CD)

Składowe produktu finalnego:

- raport o kształceniu ustawicznym,
- programy szkoleń i scenariusze zajęć (z opisem metodyki zajęć),
- program szkolenia dla prowadzących zajęcia,
- opis warunków lokalowo-sprzętowych.

Dodatkowo elementem produktu będzie udostępnienie szkoleń dla prowadzących w formie e-learningu.

Programy szkoleń i scenariusze zajęć obejmują następujące tematy:

Ścieżka podstawowa	Ścieżka uzupełniająca
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie do małżeństwa, 2. Przygotowanie do rodzicielstwa, 3. Wczesne rodzicielstwo – okres niemowlęctwa,- okres poniemowlęctwa, 4. Rodzice dzieci przedszkolnych, 5. Rodzice dzieci początkujących w szkole (6-9), 6. Rodzice dzieci wchodzących w świat nastoletni (10-12), 7. Rodzice nastolatków (13-17), 8. Rodzice dzieci wchodzących w dorosłość, 9. Rodzice dzieci dorosłych, 10. Dorosłe dzieci seniorów – jak radzić sobie w relacjach rodzice dzieci w średniej i późnej dorosłości. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Menadżer rodziny, 2. Jak zachować work life balance? 3. Zarządzanie finansami rodziny, 4. Trening kompetencji społecznych, 5. Quo vadis? – umiejętność stawiania długofalowych celów w rodzinie i ich realizowania, 6. Jak budować partnerski model rodziny z korzyścią dla wszystkich jego członków? 7. Samorealizacja a zaangażowanie w rodzinie, 8. Jak radzić sobie ze stresem?

IV. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego

1. Dobór grup

Opis grup testujących:

Proces testowania przebiega w 10 grupach, po jednej dla każdej ze ścieżek podstawowych. Grupy będą liczyły po 8 uczestników, zróżnicowanych ze względu na wiek, cechy społeczno-demograficzne, wykształcenie, ale ich cechy wspólne będą wyznaczone przez postawę gotowości do kształcenia ustawicznego i zbieżność ulokowania w etapie życia rodzinnego z tematyką wybranych zajęć.

Jednocześnie część testowania stanowi proces przygotowania się prowadzących poszczególne zajęcia ze ścieżki podstawowej i uzupełniającej – testowaniu podlegają w ten sposób zarówno programy zajęć, jak i przygotowane kursy dla prowadzących zajęcia oraz platforma e-learningowa umożliwiająca prowadzącym wymianę doświadczeń, uwag i postulatów zmian.

Dobór:

W testach uczestniczyć będzie łącznie 80 osób. Proces rekrutacji będzie obejmował zgłoszenie poprzez stronę projektu, wypełnienie kryteriów i czynności przewidzianych w procesie rekrutacji w tym złożenie deklaracji uczestnictwa w zajęciach. Odbiorcy zdefiniowani są w projekcie bardzo szeroko – są to bowiem wszyscy uczestnicy różnych form kształcenia i studenci uczelni wyższych. Szeroka definicja odbiorców wynika z dążenia do objęcia projektem przedstawicieli „zwykłych” rodzin (i planujących dopiero założenie rodziny) i sprawdzenia jego uniwersalności i działania profilaktycznego.

2. Przebieg testowania

Odbiorcy – uczestnicy szkoleń realizując ścieżki szkoleń podstawowych i uzupełniających, zwiększając swoje kompetencje będą jednocześnie udzielali bieżącej informacji zwrotnej na temat treści i formy zajęć, przygotowania prowadzących i warunków, w jakich zajęcia są realizowane. Testowanie z wykorzystaniem wskazanych poniżej narzędzi będzie miało trzy wymiary:

- weryfikacji i wskazania obszarów korekty opracowanych programów kształcenia, a pośrednio – programów przygotowania prowadzących do ich realizacji;

- weryfikacji i ewentualnej korekty treści poszczególnych zajęć w kontekście profilaktycznego oddziaływania na życie rodzinne uczestników;
- weryfikacji i ewentualnej korekty zastosowanych metod dydaktycznych w kontekście ich trafnego wykorzystania w procesach kształcenia ustawicznego skierowanych do różnych (odmiennych co do wcześniejszych doświadczeń edukacyjnych i sprawności w uczeniu się) kategorii uczestników/czek.

Wykorzystane zostaną następujące narzędzia:

- ankiety ewaluacyjne skierowane do uczestników/czek szkoleń (przez cały okres ich trwania) – badające stopień zadowolenia uczestników/czek projektu, jakość szkoleń, merytoryczny poziom przekazywanych treści i form wsparcia, kompetencji i wiedzy prelegentów, wykładowców i trenerów;
- wizyty monitorujące zajęcia (obejmą 25% zajęć) realizowane przez kadrę zarządzającą projektem;
- stały kontakt mailowy, telefoniczny i poprzez platformę e-learningową umożliwiający bieżące monitorowanie realizacji zajęć i bieżące korekty;
- monitorowanie wypowiedzi uczestników/czek na stronie projektu.

Część testowania będą stanowiły również informacje od przygotowujących się do prowadzenia zajęć na podstawie opracowanych szkoleń dla prowadzących wykładów, prelegentów i trenerów.

Wykorzystywanymi narzędziami będą w tym zakresie:

- rozmowy kadry zarządzającej projektu z prowadzącymi zajęcia;
- monitorowanie aktywności i uwag wymienianych poprzez platformę e-learningową;
- uwagi pochodzące od uczestników/czek odnoszące się do przygotowania i zaangażowania prowadzących zajęcia

Ze strony użytkowników projektu najistotniejszą informację zwrotną będą stanowiły złożone deklaracje wykorzystania metody i programu kształcenia „Akademii rodziny”. Ponadto wykorzystane w procesie testowania w końcowych miesiącach realizacji produktu (po ewaluacji produktu w wersji końcowej) zostaną:

- monitoring informacji zwrotnej, w szczególności na stronie projektu i w bezpośrednim kontakcie z kadrami zarządzającą projektem;
- ankiety ewaluacyjne wypełnianie po zakończeniu konferencji i seminariów przez ich uczestników.

3. Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy

Odbiorcy – uczestnicy/ki otrzymają:

- bieżące materiały dydaktyczne wg wskazań prowadzących zajęcia, w zakresie wynikającym ze złożonych programów kształcenia;
- dostęp do strony internetowej projektu i platformy e-learningowej (z bieżącymi informacjami organizacyjnymi i merytorycznymi).

Użytkownicy tj. przedstawiciele szkół wyższych i jednostek oraz organizacji wspierających rodzinę otrzymają:

- egzemplarze produktu końcowego w wersji papierowej i elektronicznej (rozesłane do instytucji, przekazywane w ramach konferencji i seminariów);
- ulotki prezentujące projekt;
- informacje udostępnione w ramach strony projektu.

4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania

Wskazane w punkcie IV.2. narzędzia wykorzystywane w procesie monitorowania przebiegu testowania pozwoli na wprowadzanie bieżących korekt, które przyczynią się do ulepszenia produktu finalnego projektu. Stałe kontakty oznaczają też realizację zasad empowermentu, angażującego zarówno odbiorców, jak i użytkowników projektu, co obejmuje:

- w ramach testowania – bezpośredni udział odbiorców;
- analizę rzeczywistych efektów testowania – w wymiarze formy (metod dydaktycznych), treści (trafność tematów, stopień odniesienia do realnych problemów) i idei (jako kształcenia ustawicznego);
- konsultacje ostatecznej wersji produktu (przede wszystkim z użytkownikami);

- walidację produktu co obejmie zaangażowanie kadry zarządzającej projektu, ewaluatora zewnętrznego oraz interakcje pomiędzy nimi;
- ocenę trafności i możliwości włączenia produktu do praktyki – uwagi i reakcje użytkowników.

V. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa

1. Ocena wyników testowania

Dla uznania za wystarczające uzasadnienia stosowania innowacji na szerszą skalę przyjmuje się następujące efekty jej zastosowania na etapie testowania:

- minimum 7 uczelni wyższych i minimum 7 jednostek prowadzących działalność wspierającą rodzinę tj. potencjalnych użytkowników, zapozna się z metodą, jej założeniami i produktem
- minimum 5 uczelni wyższych po zapoznaniu się z metodą uzna ją za wartościową i potencjalnie przydatną jako element oferty kształcenia ustawicznego
- minimum 380 potencjalnych użytkowników (odbiorców – uczestników szkoleń i przedstawicieli instytucji mogących realizować zaplanowane kształcenie) zapozna się z założeniami szkoleń zaprojektowanymi w ramach „Akademii rodziny” (uczestnicy seminariów i konferencji),
- minimum 1400 studentów i słuchaczy z 7 szkół wyższych zapozna się z założeniami szkoleń zaprojektowanych w ramach „Akademii rodziny” oraz z ideą kształcenia ustawicznego nastawionego na rozwój kompetencji życia rodzinnego,
- minimum 80 uczestników pozna treści jednej ze ścieżek podstawowych, a przynajmniej 50% dostrzeże ich pozytywny wpływ na ich kompetencje w zakresie życia rodzinnego.

Ocena wyników testowania oparta zostanie na wymienionych formach ankiet ewaluacyjnych użytych jako narzędzia ewaluacji zmiany ex-post w przypadku odbiorców-uczestników testowania. W przypadku użytkowników reprezentujących instytucje – na podstawie analizy informacji zwrotnych oraz złożonych deklaracji wykorzystania wypracowanej metody kształcenia ustawicznego. W przypadku działań informacyjnych ocena wyników testowania oparta będzie na potwierdzeniu wielkości podjętych kontaktów.

2. Przeprowadzenie zewnętrznej ewaluacji produktu finalnego

Zgodnie z założeniami w ramach procedur ewaluacyjnych w grudniu 2013 roku zrealizowane zostanie badanie ewaluacyjne przeprowadzone przez zewnętrzny i niezależny podmiot. Celem ewaluacji jest analiza efektów testowania w celu weryfikacji efektywności wypracowanych rozwiązań.

Za najważniejsze kryteria ewaluacji produktu przyjęto kryteria:

- trafności
- efektywności
- skuteczności
- użyteczności
- trwałości

3. Sposób wyłonienia zewnętrznego ewaluatora:

Ewaluator zewnętrzny zostanie wybrany w toku procedury zapytania ofertowego, z zachowaniem zasad konkurencyjności. Na kryteria wyboru wykonawcy składają się:

- minimum 2-letnie doświadczenie w prowadzeniu ewaluacji procesów kształcenia,
- doświadczenie w ewaluacji realizacji projektów współfinansowanych z EFS,
- podejście metodologiczne (kompletność opisu realizacji),
- organizacja procesu badawczego,
- cena.

Na podstawie decyzji zespołu zarządzającego powyższa lista może zostać rozszerzona.

4. Zakres ewaluacji:

- weryfikacja poprawności realizacji procedur testowania,
- weryfikacja kompletności opisów (scenariuszy, programów) zajęć ścieżek podstawowych i uzupełniających w produkcie finalnym,
- weryfikacja poprawności przeprowadzonych w I etapie badań i analiz (diagnoza zainteresowania kształceniem ustawicznym w obszarze problematyki rodziny, barier i zapotrzebowania, analiza modeli kształcenia ustawicznego).

5. Etapy procesu ewaluacji:

- planowanie (przygotowanie raportu metodologicznego ewaluacji)

- gromadzenie danych
- analiza ilościowa i jakościowa zgromadzonych danych
- ocena – sformułowanie wniosków i rekomendacji

W ramach ewaluacji ewaluator zewnętrzny zrealizuje zatem jako działania badawcze:

- analizę dokumentacji projektowej,
- analizę realizowanych procedur ewaluacji wewnętrznych (ankiety ewaluacyjne, wywiady pogłębione indywidualne i grupowe),
- analizę produktu finalnego.

W razie wskazania przez ewaluatora zasadności dodatkowych procedur badawczych dopuszcza się rozszerzenie powyższej listy procedur.

6. Składowe raportu z ewaluacji:

- opis przedmiotu ewaluacji
- kryteria oceny
- pytania ewaluacyjne
- opis stosowanych metod badawczych
- opis próby badawczej (źródeł danych)
- wnioski i rekomendacje

VI. Strategia upowszechniania

Działania upowszechniające mają następujące cele główne:

- informowanie o szkoleniach, dostępnych dzięki „Akademii rodziny” i współpracy z wybranymi (zainteresowanymi nią) jednostkami dydaktycznymi – skierowane przede wszystkim do potencjalnych uczestników tych szkoleń
- informowanie i promowanie szerokiego zastosowania modelu działania ujętego i opisanego w produkcie „Akademii rodziny” – skierowane do przedstawicieli instytucji edukacyjnych i instytucji oraz organizacji wspierających rodzinę

- wizerunek kształcenia się dedykowanego rodzinie – „od-stygmatyzowanie”, zdjęcie z procesów zdobywana wiedzy o rozwoju rodziny, funkcjonowaniu poszczególnych jej członków w różnych etapach jej rozwoju, rozwiązywaniu konkretnych problemów i sytuacji trudnych, przede wszystkim zaś o zapobieganiu ich występowaniu, stygmatu „patologii” tzn. odczarowanie wyrażanego niejednokrotnie przekonania, że „przecież” wiedza o życiu w rodzinie, radzeniu sobie z relacjami z noworodkiem, nastolatkiem czy nastorem i utrzymywaniu partnera jest czymś „oczywistym”, a ktoś jej poszukujący najwyraźniej ma jakieś „deficyty”. Takie przekonania naznaczają stygmatem kogoś, kto nie wie „oczywistych dla każdego rzeczy”, kto poszukuje wiedzy o życiu rodzinnym w ramach aktywności profilaktycznej i stanowiącej część procesów kształcenia ustawicznego. Rozwój dedykowany karierze zawodowej uważany jest za coś oczywistego i aprobowanego, ale rozwój dedykowany rodzinie, która pod wieloma względami jest znacznie ważniejsza niż praca zawodowa, bywa piętnowany i odrzucany. Głównym, aczkolwiek realizowanym nie wprost, celem działań upowszechniających jest zmiana wizerunku kształcenia się nakierowanego na rozwój kompetencji niezbędnych do nawiązania i utrzymania dobrego życia rodzinnego, wysokiej jakości i zadowolenia z własnych relacji z najbliższymi.

Przyjęta strategia upowszechniania obejmuje dwa etapy:

- I. okres informacyjnego przygotowania odbiorców do późniejszych intensywnych przekazów – w tym okresie wykorzystywane będą dla celów rekrutacji do projektu: ulotki i plakaty, a także rozbudowana i umożliwiająca interakcję strona internetowa projektu;
- II. okres intensywnych, bogatych w konkretne treści przekazów – skierowanych do szerokich i zróżnicowanych grup odbiorców i obejmujący działania:
  - skierowane do potencjalnych odbiorców kształcenia w ramach modelu „Akademii rodziny” tj. studentów/ek uczelni, uczestników/ek innych form kształcenia
  - skierowane do przedstawicieli podmiotów edukacyjnych i podmiotów zaangażowanych we wspieranie rodziny

Etap pierwszy trwać będzie przez cały etap I realizacji projektu, ale przede wszystkim – od lipca 2013 do końca marca 2014 (koniec I kwartału) czyli przez cały II etap projektu

Etap drugi tj. intensyfikacja oddziaływań informacyjnych i promocyjnych, a więc całokształt upowszechniania, obejmie okres od stycznia do końca kwietnia 2014 roku – wówczas zorganizowane zostaną intensywne kampanie informacyjne skierowane do potencjalnych uczestników szkoleń (kampania na portalach społecznościowych, kampania bannerowa, kampania wykorzystująca plakaty i ulotki) oraz pogłębiona komunikacja skierowana do potencjalnych użytkowników tj. przedstawicieli instytucji edukacyjnych i instytucji wspierających rodzinę (także częściowo za pomocą plakatów i ulotek, ale przede wszystkim – poprzez konferencje i seminaria, a wcześniej – poprzez rozesłanie wydania papierowego i elektronicznego produktu „Akademii rodziny”). Etap drugi rozpocznie się wraz z uzyskaniem przez produkt pozytywnej oceny ewaluatora zewnętrznego – bowiem po okresie niezbędnym na techniczne dopracowanie zaakceptowanego merytorycznie projektu można dopiero podjąć w pełni upowszechnianie samego produktu, ale i wiedzy o założeniach kształcenia ustawicznego dedykowanego rodzinie.

Poniżej przedstawiono poszczególne działania upowszechniające wraz ze wskazaniem szczegółowego celu, odbiorców (interesariuszy) danego działania i ich liczebności

działanie upowszechniające (opis)	cel działania	interesariusze/odbiorcy działania
grupa działań skierowanych do potencjalnych uczestników szkoleń (odbiorców) w ramach wdrożonej „Akademii rodziny”		
Przygotowanie i emisja filmu promocyjnego	ukazanie w prosty sposób pozytywnego wpływu zdobytych w ramach „Akademii rodziny” kompetencji na życie uczestników wykorzystanie przykładowych wypowiedzi uczestników testowania dla wskazania atrakcyjności zajęć	studijący we współpracujących z projektem uczelniach wyższych (uczelnie deklarujące współpracę) uczestniczący w innych formach kształcenia w w/w uczelniach wykorzystywany w ramach konferencji i seminariów – planowane dotarcie do przynajmniej 380 osób
Kampania w obrębie wybranych portali społecznościowych przez 4 m-ce	zachęcenie do zapoznania ze stroną projektu	zróżnicowana grupa użytkowników portali społecznościowych, w większości jednak osoby stosunkowo młode planowane uzyskanie 5 tys. Odpowiedzi
Ulotki, plakaty	zachęcenie do zapoznania z elektronicznymi, poszerzonymi	ulotki i plakaty zostaną przekazane do współpracujących w ramach projektu

	opisami projektu (strona www projektu) zachęcenie do udziału w konferencjach i seminariach	uczelnii i jednostek samorządu terytorialnego i przez nie kolportowane we własnym środowisku – w efekcie takiej procedury odbiorcami będą: - studenci i słuchacze korzystający z usług edukacyjnych współpracujących uczelni <ul style="list-style-type: none"> • pracownicy i współpracownicy współpracujących uczelni • pracownicy i współpracownicy jednostek / instytucji podległych współpracującym jednostkom samorządu (MOPS, GOPS, ROPS, PCPR itp.) łącznie przekazane zostanie 35 tys. ulotek oraz 1050 plakatów
Kampania bannerowa na portalach edukacyjnych - 4 portale przez 4 m-ce	przekazanie informacji o projekcie i szkoleniach w ramach „Akademii rodziny” do szerokiego grona osób na tyle zainteresowanych kształceniem ustawicznym, że użytkujących portale edukacyjne	szerokie grono osób zainteresowanych kształceniem ustawicznym planowane uzyskanie 7 mln odsłon bannerów miesięcznie
Mailing do studentów i osób z różnych form kształcenia	przekazanie informacji o projekcie i szkoleniach w ramach „Akademii rodziny” do studentów/ek i słuchaczy korzystających z usług edukacyjnych (w teraźniejszości, ale i w przeszłości) współpracujących jednostek edukacyjnych	maile rozesłane do przynajmniej 1400 osób
grupa działań skierowanych do potencjalnych użytkowników i odbiorców produktu „Akademia rodziny”		
Przygotowanie i wysyłka publikacji obejmującej wersję papierową oraz elektroniczną	umożliwienie zapoznania się przez pracowników obu typów instytucji z kompletnym produktem „Akademii rodziny” – poprzedzające spotkania bardziej bezpośrednie w ramach konferencji i seminariów, a umożliwiające przygotowanie się i	publikacja wydana w 620 egzemplarzach, natomiast po 20 sztuk zostanie wysłane do 6 jednostek samorządu terytorialnego oraz 6 jednostek dydaktycznych łącznie rozesłane zostanie 240 egzemplarzy (180 zostanie przekazane uczestnikom

	przyjazd z „przemyślanymi” pytaniami przesłane papierowej, poddanej ewaluacji książki zwiększa także wiarygodność działania i podnosi wartość produktu w oczach odbiorców	konferencji, 200 – uczestnikom seminariów)
Organizacja 3 konferencji (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek)	przekazanie informacji o projekcie, jego założeniach i produkcji, wskazanie na czynniki blokujące i wspierające oraz na możliwe rozwiązania zmniejszające hamowanie otwarcie pola do dyskusji o przyszłości rodziny, rolach instytucji wspierających rodzinę, o gotowości do kształcenia ustawicznego nie nakierowanego na rozwój zawodowy	w każdej z trzech konferencji uczestniczyć będzie po 60 osób, reprezentujących placówki dydaktyczne, a więc nauczyciele mogący potencjalnie prowadzić zajęcia w ramach modelu, studenci i słuchacze tych placówek oraz inne osoby zainteresowane kształceniem ustawicznym
Organizacja 10 seminariów	przekazanie informacji o projekcie i produkcji zainicjowanie dyskusji na temat szans na profilaktykę problemów rodzinnych realizowaną za pośrednictwem procesów edukacyjnych	w każdym seminarium uczestniczyć będzie 20 osób, reprezentujących placówki dydaktyczne, a więc nauczyciele mogący potencjalnie prowadzić zajęcia w ramach modelu, studenci i słuchacze tych placówek oraz inne osoby zainteresowane kształceniem ustawicznym (???)

Skuteczność w/w działań komunikacyjnych oceniona zostanie na podstawie:

Liczby wejść na stronę internetową projektu

Liczby odsłon bannerów w ramach kampanii bannerowej

Liczby aktywności (kliknięć) na portalach społecznościowych objętych kampanią

Liczby uczestników konferencji i seminariów

Liczby odpowiedzi na mailing

Opinii prezentowanych przez odbiorców i użytkowników w trakcie konferencji i seminariów

VII. Strategia włączania do głównego nurtu polityki

Choć włączanie w nurt polityki i realizacji, ma w projektach innowacyjnych wiele wspólnego z klasycznymi działaniami informacyjno-promocyjnymi, a więc z upowszechnianiem, to jego ostatecznym przesłaniem jest zachęta do szerszego stosowania produktów finalnych. Głównym celem włączania jest zatem zwiększenie wiedzy na temat zalet produktów. Jednocześnie stwarza ono grunt pod późniejszy mainstreaming, mający na celu włączenie produktów finalnych do głównego nurtu polityk edukacyjnych i prorodzinnych.

Pierwszym z celów, odwołującym się do włączania rozwiązań „Akademii rodziny” w politykę edukacyjną (i praktyki kształcenia ustawicznego) jest zwiększenie szerokości i różnorodności oferty edukacyjnej poprzez uzupełnienie jej w działalności podmiotów edukacyjnych o kształcenie o następujących cechach:

- stanowiące element kształcenia całościowego realizowanego w modelu otwartym, adaptacyjnym i emancypacyjnym
- innowacyjne co do treści i zakładanych efektów poprzez umożliwianie rozwoju osobistego (a nie zawodowego), nakierowanego na trwałość i spójność rodziny i przez to podnoszenie jakości życia uczestników i ich otoczenia społecznego
- innowacyjne w zakresie podmiotów – potencjalnych uczestników ze względu na kompleksowe objęcie osób dorosłych z każdej kategorii wiekowej i bardzo różnych sytuacjach życia osobistego

Drugim istotnym celem w ramach strategii włączania jest uzyskanie aprobaty dla produktu i objętych nim działań jako elementu głównego nurtu polityki wspierania rodziny. Tu także jako najistotniejsze przyjęto działania zmierzające do rozpowszechnienia informacji o projekcie „Akademia rodziny” i jego możliwej kontynuacji i wykorzystania jako narzędzia profilaktyki wśród jednostek działających na rzecz rodziny – czy to instytucji systemu pomocy rodzinie, czy też organizacji o charakterze oddolnym (NGO).

Strategia włączania obejmuje zatem działania skierowane do jednostek przynależnych do dwóch głównych kategorii, przy terytorialnym skupieniu, ale nie ograniczeniu, do województwa kujawsko-pomorskiego:

- I. podmioty edukacyjne, w szczególności szkoły wyższe, prowadzące działalność związaną z kształceniem ustawicznym skierowaną do młodych dorosłych, dorosłych i seniorów.
- II. jednostki udzielające wsparcia rodzinie i jednostkom borykającym się z problemami integracji, zachowania spójności i zdrowia (psychicznego i fizycznego), w szczególności:
  - centra pomocy rodzinie
  - ośrodki pomocy społecznej
  - ośrodki opiekuńczo-wychowawcze
  - jednostki sektora pozarządowego o zakresie działalności dedykowanym w/w zakresom przedmiotowym i podmiotowym

Głównym działaniem upowszechniającym są aktywności informacyjne, po przygotowaniu końcowej (po testowaniu i ewaluacji) wersji produktu – szerokie działania umożliwiające zapoznanie się z jego założeniami i składowymi oraz efektami testowania. Włączanie realizowane będzie w sposób umożliwiający wielostronne przedstawienie cech modelu „Akademii rodziny”, a także dialog wokół nich.

Działań w ramach procesów włączania nie można jednoznacznie, co do formy wykorzystywanego działania, oddzielić od działań upowszechniających. Należą do nich w szczególności opisane powyżej:

1. Przygotowanie publikacji obejmującej wersję papierową oraz elektroniczną - wysyłka do 6 jednostek samorządu terytorialnego (przekazanie do dedykowanych instytucji pomocy rodzinie) oraz jednostek dydaktycznych (głównie szkoły wyższe) i udostępnienie na stronie projektu;
2. Organizacja 3 konferencji (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek), umożliwiających prezentację produktu, założeń „Akademii rodziny”, naukowych i praktycznych komentarzy wobec jej założeń, realizacji w ramach testowania i wyników owego testowania;
3. Organizacja 10 seminariów, umożliwiających prezentację założeń „Akademii rodziny” i dyskusję nad jej założeniami, końcową formą, dostrzeganymi przez uczestników seminarium silnym i słabymi stronami, potencjalnymi zagrożeniami dla szerokiego stosowania przetestowanych rozwiązań.

Główne czynniki stanowiące potencjalne zagrożenie, a więc blokujące dla możliwego włączenia modelu „Akademii rodziny” do polityki edukacyjnej i prorodzinnej, jakie rozpoznano w wyniku wstępnych w pierwszym etapie projekt kontaktów z przedstawicielami instytucji docelowych, uwzględniono w analizie ryzyka. Jednocześnie rozpoznano pewne czynniki wspierające:

- zainteresowanie podmiotów edukacyjnych rozszerzeniem grupy odbiorców w ramach systematycznego i przemyślanego programu spójnego kierowania oferty do kategorii odbiorców zdefiniowanych nie poprzez wykształcenie, wiek i status na rynku pracy, ale poprzez fazę życia rodzinnego;
- zainteresowanie podmiotów edukacyjnych skorzystaniem z opracowanych i przetestowanych programów kształcenia i rozwojem własnych współpracowników o kompetencje prowadzenia nowego zakresu zajęć;
- świadomość przedstawicieli instytucji i organizacji wspierających rodzinę, że najistotniejszą kwestią jest zapobieganie jej kryzysom i sytuacjom zagrażającym rozpadem i że zadania tego nie spełnia w wystarczającym stopniu szkoła i media masowe, zaś może je spełniać kształcenie ustawiczne nakierowane na rozwój osobisty.

VIII. Kamienie milowe II etapu projektu

Lp.	Kluczowe zadania II etapu projektu	Termin
1.	Rekrutacja testerów	VII-IX.2013
2.	Realizacja zajęć w ramach ścieżek podstawowych i uzupełniających	IX-XII.2013
3.	Powtórna diagnoza zainteresowania kształceniem ustawicznym w obszarze problematyki rodziny	X-XII.2013
4.	Udostępnienie innowacyjnych programów zajęć	XII.2013
5.	Ewaluacja zewnętrzna produktu i procesu testowania	X-XII.2013
6.	Walidacja produktu	I.2014
7.	Publikacja końcowej wersji produktu i jej rozesłanie	I-III.2014
8.	Deklaracje wdrożenia modelu do praktyki akademickiej	I-IV.2014
9.	Konferencje (3) i seminaria (10) upowszechniające i włączające	I-IV.2014

10.	Działania upowszechniające (mailing, kampania bannerowa, kampania na portalach społecznościowych, kampania wykorzystująca ulotki i plakaty)	I-IV.2014
-----	---	-----------

IX. Analiza ryzyka

Analizę ryzyka wykonano na podstawie: dyskusji członków zespołu zarządzającego projektem, uwag przygotowujących programy szkoleń, diagnozy modeli kształcenia ustawicznego, badań przeprowadzonych w pierwszym etapie projektu i wątpliwości wskazywanych przez przedstawicieli instytucji, którym prezentowano założenia projektu (kontakty koordynatora ds. upowszechniania i włączania). Analizę podzielono na dwa obszary wyznaczone wg grup odbiorców i użytkowników, tzn. z jednej strony wskazując potencjalne zagrożenia dla realizacji najpierw testowania, a potem samego powszechnego wykorzystania testowanej metody ze strony odbiorców-uczestników szkoleń; z drugiej strony wskazano możliwe przyczyny niechęci i zagrożenia związane z włączeniem metody do działalności instytucji edukacyjnych (które mogłyby by realizować zaprojektowane kształcenie w ramach własnej oferty edukacyjnej) oraz pomocowych, które także mogą być organizatorami lub zleceniodawcami realizacji szkoleń objętych metodą „Akademii rodziny”.

potencjalne zagrożenie	prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia ¹	wpływ zagrożenia na realizację projektu ²	najważniejsze zagrożenia ³	sposób ograniczenia zdiagnozowanych zagrożeń
w odniesieniu do odbiorców				
odrzucanie faktu (obrazu) potrzebujących wsparcia kompetencyjnego w zakresie życia rodzinnego, obawy naznaczenia – że tylko rodziny patologiczne potrzebują pomocy	2	2	4	<ul style="list-style-type: none"> działania informacyjne i promocyjne, wyjaśniające intencje wczesnej profilaktyki w ogólności, a przygotowania członków rodziny do zachodzących w jej funkcjonowaniu zmian w szczególności; elementem przeciwdziałania obawom stygmatyzacji będzie także podkreślanie szkoleń w ramach „Akademii rodziny” jako elementu

				kształcenia ustawicznego / całożyciowego, a nie jako elementu pomocy społecznej
niski poziom gotowości do kształcenia ustawicznego	3	1	3	<ul style="list-style-type: none"> działania informacyjne i promocyjne wskazujące na kluczowe dla sprawnego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia społecznego (w miejscu pracy, w życiu osobistym i rodzinnym, korzystaniu z mediów i uczestnictwie politycznym) kształcenie ustawiczne, którego część stanowi uczestnictwo zajęciach „Akademii rodziny” odwołanie w działaniach informacyjnych i promocyjnych do kwestii samorozwoju (czyli nie tyle uczenie się, co rozwijanie)
niski poziom umiejętności uczenia się (skupienia, wnioskowania, robienia notatek)	1	2	2	dostosowana konstrukcja zajęć, z silnymi elementami aktywizacyjnymi, umożliwiającą z jednej strony – nabycie / odświeżenie kompetencji uczenia się, z drugiej zwiększenie wiedzy i kompetencji nawet przy niskim poziomie skupienia się
duże zróżnicowanie zapotrzebowania na wiedzę (zależne od wcześniejszych doświadczeń, cyklu życia rodziny, przekazu międzypokoleniowego)	1	2	2	<ul style="list-style-type: none"> realizacja zajęć w małych grupach, umożliwiającą dostosowanie do oczekiwań odbiorców realizacja zajęć z wykorzystaniem metod aktywnych umożliwiających nie tylko percepcję treści przekazywanych przez prowadzących, ale i dzielenie się wiedzą i doświadczeniami
„złe skojarzenia” ze szkołą i nudnymi lekcjami lub z „kursem przedmałżeńskim” w parafii	2	2	4	<ul style="list-style-type: none"> w działaniach informacyjnych i promocyjnych podkreślanie możliwości samorozwoju, przeciwieństwa „powrotu do szkoły” podkreślanie stosowania metod aktywnych, całkowicie odmiennych od znanego uczestnikom podającego systemu szkolnego podkreślanie możliwości dyskusowania i dzielenia się wiedzą i doświadczeniami, nie tylko przyjmowania faktów i „pouczeń” ze strony prowadzącego
odchodzenie w trakcie kursu	2	1	2	<ul style="list-style-type: none"> stwarzanie możliwości samorozwoju i dzielenia się, integrowania grupy uczestników tak, by

				<p>uświadamiać, iż jednostkowa decyzja o odejściu będzie miała konsekwencje dla całej grupy (czynnik hamujący odejście)</p> <ul style="list-style-type: none"> stałe monitorowanie przez zespół zarządzający i prowadzących stopnia zadowolenia z zajęć i poczucia przynależności, bieżące korygowanie realizacji zajęć umożliwiające wprowadzanie zmian postulowanych przez uczestników (w zakresie w jakim umożliwiają realizację założeń zajęć)
pretensje uczestników, że sytuacja w rodzinie nie poprawia się „od ręki”	2	2	4	<ul style="list-style-type: none"> uświadamianie długotrwałości procesów wsparcie uczestników dyżurami psychologa i prawnika, których zadaniem jest oddziaływanie interwencyjne w sytuacjach, w których na profilaktykę (uświadamianie) jest już za późno
w odniesieniu do użytkowników – przedstawiceli instytucji pomocowych i edukacyjnych				
koszty wprowadzenia zajęć do oferty i ich realizacji	3	2	6	<p>po procesie testowania i publikacji końcowej wersji produktu zawierającej zarówno materiały dla prowadzących, jak i kursy przygotowujące do prowadzenia zajęć w ramach „Akademii rodziny” koszty dla instytucji podejmujących się prowadzenia analogicznych zajęć będą zminimalizowane do ewentualnych kosztów wynagrodzenia prowadzących i kosztów organizacyjnych (np. lokalowych)</p>
zbyt mała uniwersalność treści, by mogły być szeroko stosowane	1	1	1	<ul style="list-style-type: none"> testowanie w różnorodnych grupach i różnorodność opracowanych szkoleń umożliwią z jednej strony – maksymalizację uniwersalności, z drugiej zaś – dostosowanie „zestawu” wykorzystanego zestawu do sytuacji odbiorców/uczestników szkolenia w danym miejscu i czasie stosowanie metod aktywnych umożliwi bieżące dostosowywanie treści zajęć do oczekiwań, poziomu percepcji i doświadczeń uczestników, zwiększając elastyczność zajęć (choć wymaga wysokich kompetencji prowadzących)

				<ul style="list-style-type: none"> w ramach informowania i włączania odpowiedzialne na wszelkie wątpliwości zainteresowanych podmiotów co do treści zajęć i stosowanych metod
problemy z przygotowaniem prowadzących do zajęć	1	3	3	<ul style="list-style-type: none"> kursy przygotowujące do prowadzenia wraz z zasobami platformy e-learningowej umożliwią prowadzącym, niezwiązanym z etapem testowania „Akademii rodziny” przygotowanie się do zajęć przygotowane i przetestowane programy zajęć wraz z opracowanymi i udostępnionymi materiałami do wykorzystania w ich trakcie umożliwią prowadzącym dobre przygotowanie do prowadzenia zajęć w ramach informowania i włączania podkreślanie kompletności przygotowania materiałów dla przyszłych prowadzących
nieufność instytucji pomocowych wobec tej formy profilaktyki	2	3	6	<p>działania informacyjne i włączające skierowane do instytucji pomocy rodzinie będą wyraźnie podkreślać profilaktyczne znaczenie „Akademii rodziny”</p> <p>konferencje i warsztaty umożliwią artykulację wątpliwości i udzielnie na nie odpowiedzi – ich upowszechnienie pozwoli na zmniejszenie wątpliwości także instytucji, których przedstawiciele nie uczestniczyli w nich bezpośrednio</p>

¹ w skali 1 do 3, gdzie 1 oznacza niskie prawdopodobieństwo wystąpienia danego ryzyka, a 3 wysokie prawdopodobieństwo

² w skali 1 do 3, gdzie 1 oznacza niski wpływ danego ryzyka na realizację projektu, a 3 – wysoki wpływ

³ wynik uzyskany jako przemnożenie punktów uzyskanych we wskazaniach „prawdopodobieństwa” i „wpływu”; za istotne zagrożenie uznano czynniki o wyniku co najmniej 4.